

Ese odata in septemana:
Duminec'a.

Pretiuu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
" diugetate de anu . . . 3 fl. v. a.
" patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
" diugetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Corespndintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina” in Aradu, cancelari'a episcopésca. Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiuu publicatiuniloru se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

PARTE OFICIALA.

Nr. 961
prot. 55. Plen.

Avisu

Contra pl. tit. cetitori respective abonenti ai fóiei oficiale „Lumin'a”.

Sinodulu nostru eparchiale din anulu acest'a, prin conclusulu din 22. Aprile a. c. Nr. prot. 67. din motive grave materiali — a dispusu sistarea edarei elteriore a acestui organu oficiale, asia ca prenumeratiunile ulterioari incependu dela 1 Iulie vechiu a. c. adeca pe semestrulu alu II-le se incete. — Aducenduse la cunoscintia acésta dispusetiune sinodale, pl. tit. abonentii ai acestei foie, cu acést'a sunt pofititi si provocati: ca incátu nucumva voru fi in restantia cu pretiurile abonaminteloru atátu din anulu trecutu cátu si de pe semestrulu I. Ianuariu — Iuniu a. c. se grabésca cátu mai curendu si celu multu pana la finea lui Augustu a. c. a depurá respective a tramite aicia la adresa Consistoriului diecesanu sumele restante.

Aradu, in ¹²/₂₄ Iuniu 1875.

Secretariatulu consistoriului romanu gr. or. aradanu.

Ioanu Moldovanu,
secretariu consistorialu.

PARTE NEOFICIALA.

Cuventare ocasiunala

tienuta in 22 Maiu de preotulu Pavelu Tempea cu ocaziunea santirei si asiediarei crucei dela nou edificat'a biserica din comun'a Toraculu-mare.

Cà a alesu Dnulu Sionulu osebitu-l'a pre elu spre locasiului. (Ps. 131 v. 14.)

Credintiosi vechiloru asiediaminte ale bisericei asta-di, si noi Iubitii mei, seversimu unu lucru santu intru cinstea si marirea acelu Sionu Ddieescu, in care cu credintia si dragoste crestinésca facemu in tóte dílele rogatiunile nóstre catra Ddieu; acelu lucru santu, precumu vedeti este santirea acestei cruce, destinate pentru biserica nóua, pentru acelu locasiu santu alui Ddieu, in care vomu aflá totudeun'a mangaierea nóstra sufletésca. Si precumu getulu nostru la intreprinderea acést'a a fostu mangaietoriu, intocmai si astadi, in acestu momentu serbatorescu simtimu o indoita bucurie si mangaiere, candu simtimu si dedicama acésta cruce pentru locasiulu maretiu a lui Ddieu, pre care toti doriau se-lu véda stralucindu ca Sionulu. Cáci elu este Sionulu, care ne intaresce in amórea si credinti'a crestinésca.

Permiteti-mi Iub. Asc! se vi aratu insemnatatea acestui actu bisericescu si bucuri'a nóstra, se plantezu in inimile vóstre amórea si caritatea crestina ca se ve intriti intocmai ca Sionulu Domnului.

Asta-di candu stau naintea acestei cruce sante alui Ddieu, si santii angeri nevediu o incungiura cu lauda si marire, inaltiu cu tóta eucernici'a rugatiunea mea: Dne Isuse Cristóse! carele m'ai invrednicitu la slujb'a marirei tale, intaresce-me si me invrednicesce si acum pre mine revredniculu robulu teu, candu stau a seversí acestu actu maretiu, ca prin ajutoriulu teu se potu intari poporulu teu in credinti'a, carea ne-ai lasatu nóua spre laud'a si marirea Sionului teu! Tu scii din veacu cà noi te-am maritu totdeuna pe pamentu. Tu vedi cà seversimu lucrulu carele ni-ai datu; revérsa preste noi Dne indurarea ta, ca bucuri'a nóstra se fia deplina!

Iub. Credintiosi! cetimu in testamentulu vechiu cum Ddieu a fagaduitu lui Moisi placutului seu: „*Voiu miluá pre carii voiescu a-i miluá, si me voiu indurá de cari voiescu a me indurá,*” — si fagaduinti'a acést'a si pana astadi se seversiesce. Éta astadi iubitii mei mil'a si indurarea lui Ddieu si preste noi, am miluitu si elu ne miluesce, i zidimu biserica santa, si elu ne zidesce pre noi cu indurarea sa, ne dà taria, potere si totu ajutoriulu seu spre seversirea lucruriloru bune si placute lui si nóua.

Inimile nóstre prin mil'a si charulu lui Ddieu s'a rou-ratu si salta de bucuria vediendu astadi unu lucru mare seversindu-se, vediendu santiendu-se crucea Sionului Dlui. Inimile nóstre crescú si se intarescu, precumu se intarescu, crescú, si se veselescu granele pe campu de rou'a cerésca, carea este asemenea din indurarea lui Ddieu. Éta Iubitii mei bucuri'a nóstra cà este mare! bunavointi'a inimei nóstre, statornici'a in credintia si alipirea catra Ddieu si biserica sa, rogatiunile si misericordi'a sunt cari ni facu asta-di bucuri'a mantuirei nóstre. „*Cristosu este sfersitu spre indreptare totu celuia ce crede,*” dice st. apostolu Pavelu. Bucuri'a nóstra este mare pentru cà dragóstea nóstra catra Ddieu a fostu nefatiarnica, noi am uritu reulu si ne-am lipitu de lucrulu celu bunu, noi am avutu dragoste fratiésca iubindu unulu pre altulu ca Cristosu biserica, noi am avutu cinste intempinandu unulu pre altulu cu cinste, noi am fostu ferbinti in duchu lucrandu si slugindu Dlui Ddieului nostru, noi ne-am bucuratu in nadejdea nóstru intarita prin slujb'a ce o seversiramu astadi, am rebdatu in nécasuri, si rabdandu am staruitu in rogatiuni ca se dobandimu usiorare, amu binecuventatu de multe ori pre cei ce ne urescu si gonescu, asta-di binecuventarea tatalui se pogóra deplinu preste noi, pentru-ca pacea nóstra in cátu este cu potintia se fia cu toti ómenii.

Asta-di prin bucuri'a nóstra rou'a cerésca ne-a rou-ratu, si dí'a s'a apropiatu imbracandu-ne in arm'a lumiminei! De ar dá Ddieu se lapadamu dela noi totu lucrulu intunerecului carele este spre slujb'a diavolului

si carele se cupriude in desfranari, sfadi si pisme. Dee Ddieu ca reinviindu se ne sculam, ca este timpul se ne sculam din somnu, ca se aflam mantuirea nostra prin bunatatea inimii noastre, grigindu de dragostea nostra carea nu lucrédia reu deapropelui, ci intaresce pe frati si seversiesce virtuti si lucruri de cinste ómenilor.

Fia de acum si pana in veacu naintea ochilor nostri acést'a santa cruce care ne aduce mantuire, fia-ne acést'a cruce povatia in credinti'a, dragostea si nadejdea nostra, ca luminandu inimile noastre, totdeun'a la privirea ei, se ne aducemu aminte de Ddieu si de datorintiele noastre crestinesci, cari se cuprindu in fapte bune, cinste si marire Ddieesca. Remana de pomenire in inimile noastre ca ceva placuta, santirea acestei cruci; indemne-ne acést'a st. cruce ce ne luminédia pre toti ca se sedimu si in pruncii nostri aceea revna si alipire crestinesca catra biserica si deapropole, ce se cuvine crestinului bunu si adevratu. Dee Ddieu ca pruncii vostri pentru lucrurile seversite de noi se binecuvinte pomenirea nostra si insusi se faca numai lucruri bune si placute lui Ddieu. Dee Dumnedieu se fie ei fiii pacii, intarirea si pecetluirea dragostei unuia catra altulu, ca toti cu unu cugetu se marésca pre Ddieu si Tatalu Dlui nostru Isusn Cristosu In sfersitu, iubirii mei, ve rogu pre toti in numele fratilor mei in Cristosu, cari slugimu la unu altariu pentru Dnulu nostru Isusu Cristosu si pentru dragostea Duchului, ca impreuna cu noi se ve siliti in rugatiuni pentru mantuirea sufletelor noastre, ca slujb'a de astadi se fia bine primita naintea lui Ddieu, ca bucuri'a nostra se fia deplina si prin santirea crucii acesteia se aflam mil'a si binecuvintarea cerésca,

Fia Ddieulu pacii cu noi cu toti. *Aminu!*

Testamentul repausatului Metropolitu si primat alu Romaniei Nifonu.

Religi'a fiindu in natur'a umana, nur va incetá d'a esistá de cátu odata cu omenirea.

Ca consecintia a familiei si a instinctelor sale sociabile, omulu nu-si póte desvoltá induoit'a sa fiintia fora a consolidá, a perfectoná, a idealisá cultulu seu la unu Dumnedieu a totu creatorulu, religi'a sa pentru marirea, puterea, dreptatea si bunatatea nesfersita.

Astfelu paganismulu, grosu, brutalu, absurdu, nerationabilu ca tóte actele primitive ale prunciei omului, s'a absorbitu, s'a stinsu si a disparutu in marea si divin'a religie a Crestinismului.

Ast-felu omenirea, in mersu-i secularu, cauta a desvoltá si a perfectoná totu ce s'a nascutu, intr'insa, totu ce pléca de la dinsa, totu ce are isvorulu in fiinti'a sa spirituala.

Religi'a resuma omulu, si timpii nu vor putea se o desfiintieze, cáci credinti'a nu este fapt'a sa, este lucrulu aceluia care l'a creatu pe elu însusi, care a saditu in elu simtirea, consciinti'a valórei lui si idealulu a totu ce este bunu, frumosu si dreptu.

A nu marturisi o credintia, a nu profesá o religia este a nu esistá ca omu.

A pastrá ínse o religia bruta si întemeiata pe prejuditie, este a sustioné cá omenirea traesce si va peri într'o eterna pruncia.

Pentru ce dara, despartiendu-se religi'a de omu, s'a aruncatu asupra credintiei, asupra cultului tóte ratacirile mintii, tóte crudimele faptelor, tóte miseriile prin cari au trecutu societatile de la începutulu loru pana astadi?

Nu este óre totulu imputabile barbariei, indolentiei si nepasului seu d'a se ameliorá pe sine si institutiunea ce si-a creatu?

Datine, moravuri, credintie si asiediaminte, nu sunt óre insusi imaginea omului si a starii sale sociale?

Déca omulu nu póte desface in doua natur'a sa fisica si morala; déca credinti'a este cea mai puternica manifestatiune a consciintiei sale intime, si déca religi'a este totu ce mintea sa a

conceputu si organizatu mai grandiosu si mai sublimu in universitatea cugetariloru si lucruriloru sale, pentru ce ar subsiste o religia fora biserica si unu cultu fora ministrii sei religiosi?

Póte cine-va concepe o justitia sociala fora oficiarii si gardianii sei trebuintiosi?

Si acesti agenti de administratie potu ei óre respunde scopului institutiunii, neavendu consciinti'a chemarii si datoriei loru?

Cu tóte acestea, din nefericire astfelu au lucratu imprejurarile si puterea evenimentelor in societatea nostra, cá Biserica crestina a vediatu imputienandu-i-se stralucirea, religi'a, perdindu-si influinti'a, si ministrii altarului abrutiti, desconsiderati, tratati ca servii de odinioara, séu asvarliti pe aceeași trépta cu glótele ignorante si neinteligente, adesea chiar mai pre jos inca, si cu tóte acéstea s'a pretinsu bisericeii, religiei, clerului se fie farulu si conducatoriulu poporului!

Esista in sa o parte a lumii civilizate, in care servitorii cultului, ministrii altarului, conducatorii spirituali ai natiunii, administratorii pazei, iubirii, moralei, justitiei si faptelor nobile se presinte o stare analóga cu a clerului romanu?

Ce se póte asteptá de la unu poporu a caruia religie tiene in consciinti'a sa mai pucinu locu de cátu alta data paganismulu timpuriloru de ingnorantia si barbaria? Ai carui preoti injositi moralamente, prin o banda de cersitori tolerati in statu mai multu in considerati'a umanitatii, de cátu pentru serviciile ce sunt chemati a dá societatii? Séu intr'altu sensu, constituiescu o grupa in parte de nefericiti destinati lipselor, miseriilor si ultragiului pentru a spási, prin martirulu tristei loru vietie, pacatele societatii ce i-a produsu?

Cú sufletulu sdrobotu am privitu acést'a durerósa stare a societatii.

Pe candu se versau tesaurile tiei, pe candu se risipea averea bisericii si produsulu atátoru pióse serguintie ale stramosiloru in creatiuni capabile a vitifá inim'a si falsificá ratiamentulu prin esteriorulu unui progresu amagitoriu, invetiamentulu poporului erá restrensu la nisce proportiuni nedrepte, éra instructiunea religioasa a clerului tractata cu cea din urma nesocotintia.

Poporulu Romanu cu tóte frumoésele lui calitati intelectuali, jace in dés'a umbra a nesciintiei, neavendu nimicu propriu din miile de produse ale industriei altoru popóre. Fora cunoscinti'a valórei sale, a drepturiloru sale sacre si-a misiunii ce are de implinitu, viéti'a i trece necunoscuta asemenea starii vegetaleloru, crescendu si uscandu-se intr'unu timpu datu.

Biserica romana, alta-data Paladiulu nationalitatii, alu limbei si alu traditiuniloru de gloria, de fratia si virtute stramosésca, este lipsita de preotii, scriitorii si predicatorii sei. Insusi monumentele cadu in ruina, seu sunt transformate in stabilimente pentru intrebuintiari profane.

Déca am luptatu cu tóte puterile mele fisice si morali, in ster'a restrinsa a mijlóceloru ce mi s'au lasatu, contra acestui siroi prapaditoriu, o scie Dumnedieu si sufletulu meu nemangaiatu.

Totu ce am induratu, totu ce m'am silitu a face pentru Tiera si Biserica, dorescu se remana necunoscute, precum au fostu tainice si lacrimile si suspinurile mele in lung'a cariere ce am strebatutu.

Fratii mei intru Cristosu vor sci atátu cá tóta averea mea parintésca, tóte indelungatele mele economii ce mi-am impusu, totu ce am agonosiu din fraged'a mea versta, pana acum, ilu consacru cu inima voiósa la invetiamentulu fiiloru presenti si viitori ai Romaniei, scump'a si multu iubit'a mea patria.

Astfelu pentru cá instructiunea religioasa se gasesce mai inapoiata de cátu cea laica, incepu mai anteiu prin fundarea unui Seminariu centrale in Bucuresti, pe bazele si prevederile, mai jos insemnate si cari se voru desvoltá printr'unu regulamentu speciale.

Art. I. Acestu seminariu va remané totu-déun'a statornicu in Bucuresti; va avé acel'asi numeru de clase ca alu statului, acel'asi programu de studiu, va purtá numele de „Seminariulu Nifonu Metropolitulu.“

Art. II. Pentru administrarea si intretinerea acestui seminariu pre care lu-asiediu in casele mele din strad'a Calitii Nr. cu tóte atenanțiile si dependintiele loru, constituiescu din propri'a mea avere unu fondu de noue sute patru-dieci si optu mii lei nr. 948,000, ce sunt depusi la banc'a imperiala a Rusiei din Odes'a, in 948 bonuri domeniali romane, fiacare in valóre de lei o mie.

Acestu capitalu va stá nestramutatu la banc'a unde se afla depusu in plat'a de procente, si déca ori tóte, ori parte, din bonuri ar esi la sorti, epitropi'a va primi valórea loru, cumperandu cu acestu capitalu alte bonuri séu valori ale statului din cele mai sigure si mai avantagióse, pre cari le va depune érași la banc'a susu disa, inconsciintindu despre acést'a si pre fratele

in Christosu Metropolitu alu scaunului metropoliei din Bucuresci.

Art. III. Pre langa capitalulu de mai susu, mai lasu si mo-si'a mea Letc'a noua, situata in districtulu Vlasic'a, plas'a Neaj-loyului, cu tote trupurile si numirile ei, cu padurea si imbunatirile câte se afla pre densele si câte se vor mai face in viitoriu, precum si hanulu ce l'amu cumperatu in suburbii'a Domn'a, calea Mogosiöei, situatu vis-a-vis de localulu consulatului rusescu, ale caroru venituri voru servi totu pentru intretinerea seminarului.

Art. IV. Actele acestoru osebite fonduri voru fi in pastrarea mea si voi dispune de ele pre câtu voiu fi in viétia, éra dupa mörtea mea, voru stá in pastrarea epitropiei ce instituescu mai josu.

Art. V. Pentru tote faptele de administratiune a capitalului, a procenteloru, a veniturilor moisei, ale hanului si celorlalte beneficii directe si indirecte ce se voru putea realizá in profitulu cassei Seminarului, precum si pentru totu ce privesce intretinerea morala si materiala a acestei institutiuni, instituescu, sub supraveghiarea fratelui in Christosu Metropolitu alu scaunului diu Bucuresci, o Epitropia compusa din trei persóne laice, acum la inceputu numite de mine si cari sunt: dlu Dimitriu Stefanopulu si nepotii mei Ghitia Enescu si Alessandru Lazarescu, éra dupa incetarea d-loru din viétia, de alti membri ai familiei mele (de se vor gasi in viétia si in conditiunile de moralitate si onestitate), séu dintre straini, la casu de lipsa, alesi in ori-ce casu de catra corpulu profesoralu alu Seminarului Nifonu, dupa modulu cum prevedu in altu actu testamentalu pentru invetiamentulu laicu si ajutore pióse. Acésta alegere se va urmá si candu unulu séu si câte trei epitropii si-aru incetá functiunile din ori-ce impregiurare.

(Va urmá.)

Din partea ostica a protopresbiteratului Ienopolei, in serbatorile Rosaleloru, anulu 1875.

Onorabilei redactiuni a föiei nóstre „Lumin'a“ in Aradu.

Cu permissiunea onorabilei Redactiuni, subscrisulu vine a espune publicamente in amat'a nóstra „Lumin'a“ cumca noi comitentii de deputati sinodali eparchiali, la legerea decisului de sub Nr. 67 alu sinodulu eparchialu din anulu curinte, prin carele se sistéza edarea föiei „Lumin'a“ ne-am implutu de amaratiune, apoi amaratiunea nóstra trece chiar in indignatiune, mai alesu candu cugetámu, dupa cumu cuprindemu noi lucrulu, cá fatalulu decisu din cestiune este directminte, funestulu resultat, alu indiferentismului si indolentiei unoru protopresbiteri, preoti si epitropi de ai nostrii, cari atátu de imbecili s'au aretatu, câtu nu au fostu in stare a incassá mic'a suma de prenumeratiune. Repetiescu cu tota emfasea cumcá numai numitele organe pórtá culp'a produsei abnormitati, — si acést'a cu atátu mai vertosu o pronunciu, cáci si subscrisulu se afla in un'a din cele mai debili parochie, si totusi biseric'a parochiei nóstre de aici nu este in restantia cu nici unu cruceriu la „Lumin'a.“

Dupa noi, érá mai consultu, a se luc' sub cercetare disciplinaria organele restante cu prenumeratiunile decátu sistarea Luminei, care, desu cu pasi liai, dar securi imprastia intunereculu dicesei.

Multe asi mai avé de disu, in asta materia ci de asta data le suprimu in péna si calamariu.

Ci rogu onorabil'a Redactiune, se binevoiesca a-mi acordá unu picu de spatiu in numeratele díle ale Luminei, ca se-mi continuezu respective conchidu in cátuva ciclulu de artiele ce suscepusemu sub titlulu :

Vechii gramatisti si ortografisti Romani de oriente (Daco-Romani) de stravechi'a nóstra religiune ortodossa orientale.)*

Indata la inceputulu secului presinte, aflámu gramatisti, ortografisti, Romani-ortodocsi, si anume: mai antaiu pre Samu-elu Crisianu, carele fu profesoriu in colegiele reformate din Clusiu si Tergulu-muresiului, si la anulu 1805 edede, in limb'a latina prim'a sa elucubratiune literaria, subtitlulu: „Orthographia Latinó-Valachica“ — la carea in fine mai adause, alta labore literaria a sa sub numirea de „Luntre a de Antea intorsa dópa Gesner in romanie.“

Áci amu de insemnatu, cá acestu ilustru barbatu, pe langa

frumósele sale sciintie, ce se vede, cá le posiedea, fiindu aplicatu de profesoriu, — si pre langa marea sa iubire catra limb'a sa parintésca, ce se comprobéza prin elucubratiunile sale, érá pronunciatu etimologistu, ma chiar in unele, precumu se va vedé mai josu, ultra-etimologistu, de unde inca ar poté trage doctrina fonetistii nostri, sè se lasé de nefast'a loru professiune, cáci „fonetismulu nu a avutu, neci nu va avé prospectu de reesitu in limb'a nóstra.“

Mai departe, pentru a demustrá celoru ce nu au intielesu paná acum, cá Romanulu ortodocsu a asudatu seriosu si cu totu zelulu la promovarea scientiei gramaticali-ortografice romane, voiu pune in vedere un'a proba din scrierile autoriului preamentitu si anume: Prefatiunea dela „Luntre“ (cu ortografi'a autoriului) ce suna asia :

„Romane! Viediend quót de chiár inalt si sulléget exstralucése acest Nome, dópa ce l'am desbracatu din flóccelu lui Cyrilla, si l'am imbracátu in vesmente romanésci, indégna te a pórtá acestu nome spre addeverátá tá láuda: deprende te a órmá pásii acelu popor, in quót te lassá a tá le impregiorstari, quare prin fáctele s'ale neajuns miráte, au umplut lumea cu acéstu in vécc nepresussit laudát Nome; deprende te ti a questigá no nomai scutul carnei ei; ci si pre a animei páscere, de no mai mult in qualete numai o particéla a viaçi ei întórce: din quare ti uá adjunge, de no mai mult o óra, quá se cétesci sí Charticicá acésta: iár no quá un judecatoriu, ce mai vertuos quá un benevollitoriu a Romanilor. Valetó: In Clus. Ann. 1805 dí a 26 a lui Maio.“

Ce respira din cuventarea acést'a? Precumu se vede cea mai resoluta binevointia; Celu mai invapaiatu zelu literariu romanescu! !

Nota 1. Unu marturu oculariu carele se afla inca in viatia ne atestéza, cá inainte de a. 1848 a vediutu la protoiereulu nostru de atunci din Tergulu-muresiului unu fragmentu din unu Dictionariu Rom. Lat. Ung. de autoriulu din cestiune: — dar' si de una gramatica face densulu (autoriulu) amentire in a 3 observatiune a „Ortografie“ in care dice „— — — — — elaboratum in Lexicon Valahico-Latino-Hungaricum, paratamque gramaticam habeo; — — — — —“

Nota 2. Tristu este ce se afirma despre scriptele needate ale acestui demnu literariu Romanu ortodocsu, cari dupa mörte-i s'aru fi vendutu comerciantiloru, de impachetatu marfa in ele.

In fine me semtu indetoratu a invitá pre binevoitorii lectori ai „Luminei,“ ca se relege (recetésca) de nou, cea ce am scrisu in acésta materia in Nr. 78 alu Luminei din an. 1873 unde am a intregi, cumca ceea ce afirmasem acolo radiematu pre datele unui strainu, ale istoriografulu germ. Sulzer despre antaiatarea vechimei gramaticei lui Vacaresculu din Romani'a facia de cea Micu-Sincaiana, acuma basatu pre atestatiunea unui contemporanu si coreligionariu alu lui Miculu si Sincai si anume, pe bas'a cuvinteloru lui Ioanu Deleanu (Budai) fostu ces. reg. consiliariu in Leopolea Galicie. carele in precuventarea gramaticei sale inca inedite intre altele, vorbindu despre trist'a ursita a limbéi romanésci dice: „Ut totali huic depravationi aliquando tandem obex ponatur inventi sunt ex ipsis Romaenis labente praeterito aevo, qui regulas Grammaticas concinnarunt; ex reibus primus fuit quantum scio Protospatharius principatus Valachiae, Vacarescul,“ — vinu dara a constatá cumcá gramatic'a lui Vacaresculu din Romani'a a fostu mai nainte compusa, decátu cea Micu Sincaiana, si póte folosita ca manuscriptu in Romani'a pan'a la an. 787 candu se tipári in Romaicu (Romnicu) si Vien'a.

Acumu, dupa seri'a cronologica asi mai poté insirá si pre alti gramatisti ortografisti Romani ortodocsi, inse parte pentru cá acumu apune viati'a „Luminei,“ unde mi-érá intentiunea a tractá despre acestia; parte pentrucá opurile acelora-si se afla in manuale publicului, — conchidu reasumandu cu placere:

Cum am demustratu cá Romanii ortodocsi au luat parte activa la operele literarie gramaticali romane dela inceputulu renascerii ideei de limba romanésca gramaticale, documentandu, cumca in seclulu trecut, pana ce fratii de unu sange, a aretatu unu atare opu, ai nostri patru; apoi asia mai departe; — prin ce dar, cu spiritulu blandetieloru in interesulu reciprocu — precum am disu in Nr. 78 din 1873 — cu motive valoróse am infrantu limbele frivóle ale unoru frati de unu sange cari spre a binemeritá inaintea nu sciu cui, se incérca a propagá fals'a doctrina, cá noi ortodosii n'am contribuitu nemicu la renascerea literaturei romanésci.

Presbiterulu ■.

*) Vedi Nrii 78 din a. 1873. apoi 4(a) 11 din a. 1874. „Lumin.“

VARIETATI.

* In serbatorile Rosalielor a. c. Preasanti'a Sa Domnulu Episcopu diecesanu a promovatu la gradulu de *Sincelu* pre protodiaconulu Iosifu Goldisiu, profesoriu de limb'a si literatur'a romana la Liceulu regescu din Aradu.

(§) Romanii si Serbii din Aradu a candidatu de reprezentante la dieta pre concetatiunulu romanu *Georgiu Dogariu*, contra aloru doi candidati magiari. Romanii aradani sunt foarte ignorati din partea strainiloru, si prin pasiulu acest'a alu loru, celu pucinu pe viitoriu, li va insufla mai multu respectu!

— *Sumariulu* materiiloru tratate in nr. 5 alu „Revistei contemporane“ e urmatoriu: 1. Balad'a ventului de M. Zamfirescu; 2. Despre partidele politice de Gr. Peucescu; 3. Nota asupra Jaborandei de Dr. Brandza; 4. Analis'a unei critice de St. Michalescu; 5. Femeea, poesia de N. Scurtescu, si 6. Notitir diferite.

() In di'a de 22. Maiu seu a inaltiarei Domnului, in comun'a Toraculu-mare camu pe la 4 ore dupa mediadi, dupa celebrarea servitiului divinu de ser'a, prin bravii preoti locali, se tenu santirea unei cruci mari aurite, menite pentru turnulu nou edificatei bisericii din locu, la care actu Dlu preotu Pavelu Tempea tienu o cuventare ocazionalia poporului adunatu (publicata in fruntea foiei Red.) si apoi dela biserica vechia poporulu nainta catra biseric'a cea noua, unde intre pocnetele trascuriloru si strigari de bucuria din gurele a mii de omeni adunati din locu si de prin comunele vecinate inaltiaza crucea in verfulu maestrosulu turnu, acarui naltime ajunge la 23 stangeni. In fine s'a datu si o petrecere si unu banchetu la care Dlu parochu D. Marcovicu a tienutu mai antaiu unu toastu pentru Maiestatea Sa Imperatulu, Dlu preotu P. Tempea pentru Esc. Sa Metropolitulu Mironu Romanulu, pentru Ilus. Sa Dlu Episcopu Ioanu Metianu, si altulu pentru Dlu protopopu tractualu V. Sierbanu; era dlu notariu com. Georgiu Suiciu pentru maritul si laudatulu ministeriu ungurescu. Petrecerea a tienutu pana sera tardiu. Georgiu Serbu, docinte.

Ad. Nr. 990.
219

Concursu

1. pentru doue stipendii anuali, de cate 400 de florini unulu, pentru acei juni romani de religiunea gr. or. din dieces'a Aradului, cari voru se se pregatesca de professori la institutulu teologico-pedagogicu din Aradu. Si anume:

I. Pentru stipendiulu pedagogicu, recurintii au se produca 1. estrasulu de botezu, 2. testimoniulu de maturitate, si 3. se scie limb'a nemtiésca si unguésca.

II. Pentru stipendiulu teologicu, recurintii au se produca 1. estrasulu de botezu, 2. testimoniulu de maturitate, 3. testimoni cumca au absolvatu teologi'a.

Recurintii se adreseze recursele loru la Consistoriulu subscrisu pana in 15. Augustu st. v. a. c., era in 21 Augustu st. v. a. c. demineta la 9. ore se se presinte si in persona la acestu Consistoriu.

Datu din Consistoriulu romanu gr. or. alu Aradului, sediinti'a senatului de scole, 7 Iuniu st. v. 1875.

Ioanu Metianu,
Episcopulu Aradului.

Concursu.

In comun'a Cianadulu serbescu din Comitatu Torontalulu in dieces'a Aradului prin despartirea ierachita formanduse o parochia noua pentru credintiosii romani de religiunea gr. or. veneratulu Consistoriu diecesanu alu Aradului prin ordinatiunea din 17. Aprilie a. c. 179 plen. a dispusu deplinirea acestei parochii.

Dotatiunea este un'a sesiune completa de pamentu urbarialu de 32 de jugere catastrale, competintiele de biru de la 200 case; insa sessi'a parochiala e insarcinata si cu unele pretensiuni

erariale de contributiune restante de pe anii trecuti, a le carora limpedire e pusa in curgere, si asia din venitul sessiei se va destina o parte pentru depurarea restantiei de contributiune, er sum'a receruta spre acestu scopu se va licuida cu fiitorulu parochu.

Deci doritorii de a dobandi acesta parochia au se-si inaintadie petitiunile provedinte cu documintele prescise conformu stat. org. si anume: cu Testimoniulu de cualificatiune pentru parochia de frunte, 8. Clase gimnasiale si maturitate pana la terminulu defiptu la st. apostolii Petru si Pavelu a. ^{29 Iuniu} _{11 Iuliu} a. c. candu se va tiené si alegerea in faci'a locului, adresandu petitiunile comitetulu parochiale si tramitiendule protopresbiterului concerninte la Banatu-Comlosiu.

In Cianadulu serb. 10 Iuniu 1875.

Comitetulu parochialu:

Ioanu Tardiu, m. p.
presiedintele comit.

Gavrilu Opreanu, m. p.
notariulu comit.

In contielegere cu mine **V. Sierbanu,** protop.

Concursu

3

In urmarea ordinatiunei Ilustratei Sale Domnului Episcopu diecesanu din 8 Maiu a. c. Nr. 711. Pres. se deschide concursu:

1. pentru parochi'a Dobresciului. Emolumintele: 1 sesiune pamentu, catva biru dela 29 numere si ceva stola. Preotulu respectivu are a provede si invetiamentulu, emolumintele suntu dela 29 numere 29 fl. 3 jugere pamentu aratoriu, 1/2 jugeru gradina intravilana, si quartiru liberu.

2. Chisdi'a, numere 16 si acelea dubie, emolumintele: 1 sesiune pamentu, ceva stola; pentru invetiamentu 1 1/4 jugeru livada, 1/2 jugeru gradina, quartiru liberu.

3. Grosiu, 62 numere, dela toti numerii 1 mesura cucurudiu, stola indatinata, 1 sesiune pamentu.

Doritorii de a ocupa pomenitele statii sunt avisati a-si tramite recursele sale adresate in modulu prescisu subscrisului in Lipov'a.

Diu'a alegerei pentru Dobresci 29 Iuniu.
pentru Grosiu 24 Iuniu.
pentru Chisdia 6 Iuliu.
Lipov'a 29 Maiu 1875.

In contielegere cu mine **Ioanu Tieranu,** protopopu

CONCURSU.

3

Prin renuntatiunea invetiatoriului, devenindu statiunea vacanta in comun'a Remetea-Timisiana, se deschide concursu pe 29. Iuniu a. c. st. vechiu, candu se va tienea si alegerea.

Emolumintele acestei statii invetiatoresci suntu: 200 fl. v. a. in bani gata, 30. chible grau, 30. chible cu cucurudiu, 3. lantia de pamentu aratoriu, 2. lantia livedie, o gradina estravilana de 1/2 lantiu, si alta gradina intravilana totu de 1/2 lantiu, precum si stola cuvenita dela inmormantari si alte functii bisericesci.

Doritorii i-si voru adresa petitiunile catra comitetulu parochialu scrise cu man'a loru propria si le voru indrepta timpuriu respectivului Inspectoru cercualu, Domnului Luca Calaceanu, in Timisióra suburbiulu Iosefinu Nr 97.

Recurentii voru avea a se areta in vre-o Dumineca seu serbatoré in biserica spre a-si dovedi desteritatea in cantarile bisericesci si in tipicu.

Petitiunile au se fie provedute cu testimoniulu de preparandia, testimoniulu de cualificatiune, estrasu din protocolulu de botezu si atestate de portarea morala si politica.

Remetea in 21. Mai 1875.

Comitetulu parochialu.

Cu intielegerea Domnului inspectoru **Luca Calaceanu.**